

Asia: VN/19970/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta laiksi Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksesta annetun lain kumoamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ympäristöministeriö on pyytänyt Vantaan kaupungilta lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta kumota Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksesta annettu laki. Esityksessä ehdotetaan, että Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (Ara) itsenäisenä virastona lakkautettaisiin ja sen tehtävät ja henkilöstö siirrettäisiin hallinnollisesti osaksi ympäristöministeriötä 1.1.2025 alkaen. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lainsäädännössä olevat viittaukset Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskukseen viittaamaan ympäristöministeriöön. Lisäksi esitysluonnoksen mukaan talouspoliittinen ministeriövaliokunta on päättänyt, että Valtion asuntorahaston toiminta talousarvion ulkopuolisena rahastona lakkautetaan ja rahasto sulautetaan osaksi valtion talousarviota 1.1.2026. Tällä hetkellä Valtion asuntorahaston kassavaikutteisten menojen ja tulojen suhde on epäsuhtainen ja ilman uusia tulonlähteitä rahaston kassa ehtyy seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Päätöstä perustellaan valtionhallinnon tuottavuusohjelman toimeenpanolla. Aran henkilöstömäärää on vähennetty ja vuoden 2024 lopussa Arassa arvioidaan työskentelevän noin 50 henkilöä. Päätöksen perustelujen mukaan tehtävien hallinnollisen järjestämisen kannalta henkilömäärä on laskemassa tasolle, jota ei voida pitää tarkoituksenmukaisena järjestää erillisenä virastona ja Aran tehtäväkokonaisuuden toteutuksen varmistaminen jatkossa edellyttää Aran tehtävien siirtoa ympäristöministeriöön.

Esitys liittyy valtion vuoden 2025 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Vantaan kaupunki näkee, että Aralla on pitkäjänteinen rooli suomalaisessa yhteiskunnassa kohtuuhintaisen asumisen mahdollistajana ja kehittäjänä. Huolena Aran lakkauttamisessa ja

liittämiseksi osaksi ympäristöministeriötä on kohtuuhintaisen asumisen jatkuvuuden ja kestävän asuntopolitiikan turvaaminen. Kohtuuhintaisen asuntotuotannon merkitys on Vantaalla suuri monipuolisen asuntotarjonnan toteuttamisessa. Pääkaupunkiseudulla ja muilla kasvavilla kaupunkiseuduilla on varmistettava jatkossakin valtion tukema asuntotuotanto, jotta kaikille asukkaille löytyy tarvetta ja maksukykyä vastaava koti.

Ympäristöministeriö on asettanut huhtikuun 2024 lopussa työryhmän pohtimaan valtion tukeman asuntotuotannon kehittämistä. Yhdeksi osaksi työryhmän työtä kuuluu myös valtion tukeman asuntotuotannon hallinnon kehittämisen. Työryhmän työn määräaika on 31.12.2024. Vantaan kaupunki näkee, että työryhmän työ olisi ollut tärkeää saada valmiiksi ennen päätöstä Aran lakkauttamisesta. Aran tehtävänä on ollut lainoituksen myöntämisen lisäksi asumisen kehittäminen ja tutkimus- sekä koulutustyö. Lakiesityksessä esitettyjen muutosten myötä huolena on, että osa näistä operatiivista tehtävistä päättyy. Vantaan kaupunki näkee, että on tärkeää varmistaa valtakunnallisen asumisen tutkimuksen ja kehittämisen jatkuminen erillään ympäristöministeriön alaisuudesta, esimerkiksi jonkinlaisessa itsenäisessä organisaatiossa. Huomattavaa myös on, että ympäristöministeriön asettamassa selvitysraportissa (3/2024) ”Julkisesti tuetun asuntotuotannon merkitys ja kehittäminen 2020-luvulla” ei nosteta esiin Aran lakkauttamista itsenäisenä virastona.

Vantaan kaupungin näkökulmasta valtion asuntorahasto on ollut pitkäjänteisen asuntopolitiikan toteuttamisen väline. Asuntorahaston siirtäminen osaksi valtion talousarviota lisää valtion tukeman asuntotuotannon rahoituksen epävarmuutta ja heikentää sen ennustettavuutta. Rahoituksen varmistaminen ja pidemmän aikavälin ennakointi on vuokratyöryhtiöiden, rakennuttajien ja kaupungin näkökulmasta tärkeää säilyttää valtion asuntorahaston siirtyessä osaksi valtion talousarviota. Vantaan kaupunki näkee, että on välttämätöntä varmistaa kohtuuhintaisen asuntotuotannon rahoituksen mekanismit ja määrät yli hallituskausien, vuosiksi eteenpäin.

Aran rooli asuntopoliittisena toimijana ja tutkimustyön kehittäjänä on ollut valtakunnallisesti merkittävä. Valtion tukeman asuntotuotannon kehittämiseen keskittynyt virasto on taannut kaupungille pitkäjänteisen yhteistyökumppanin. Esitysluonnoksen mukaan päätöstä Aran lakkauttamisesta perustellaan valtionhallinnon tuottavuusohjelman toimeenpanolla. Esitysluonnoksesta ei kuitenkaan selviä, kuinka suuria säästöjä Aran lakkauttaminen ja tehtävien siirtäminen ympäristöministeriöön kokonaisuudessaan tuo. Viraston sulauttaminen osaksi ympäristöministeriötä aiheuttaa riskin, että asuntopolitiikka, sen kehittäminen ja rahoitus ovat jatkossa alttiita poliittiselle vaihtelulle.

Kaupungin näkökulmasta on tärkeää, että jatkossakin valtion tukeman asuntotuotantoon liittyvät viranomaistoiminnot, asumisen tutkimus- ja kehittämistyö sekä yhteistyön sujuvuus turvataan riittävillä resursseilla. On tarpeellista selvittää, onko kaikki toiminnot tarkoituksenmukaista siirtää ympäristöministeriön alaisuuteen vai olisiko esimerkiksi tutkimus- ja kehitystyölle syytä perustaa oma, ministeriöstä erillään oleva organisaationsa. Lakimuutoksen toteutuessa on varmistettava edelleen riittävän pitkällä aikavälillä kohtuuhintaisen asuntotuotannon rahoitus ja toteutuminen Vantaalla sekä muilla kasvavilla kaupunkiseuduilla.

Isotalus Birgit
Vantaan kaupunki/sihteeristö